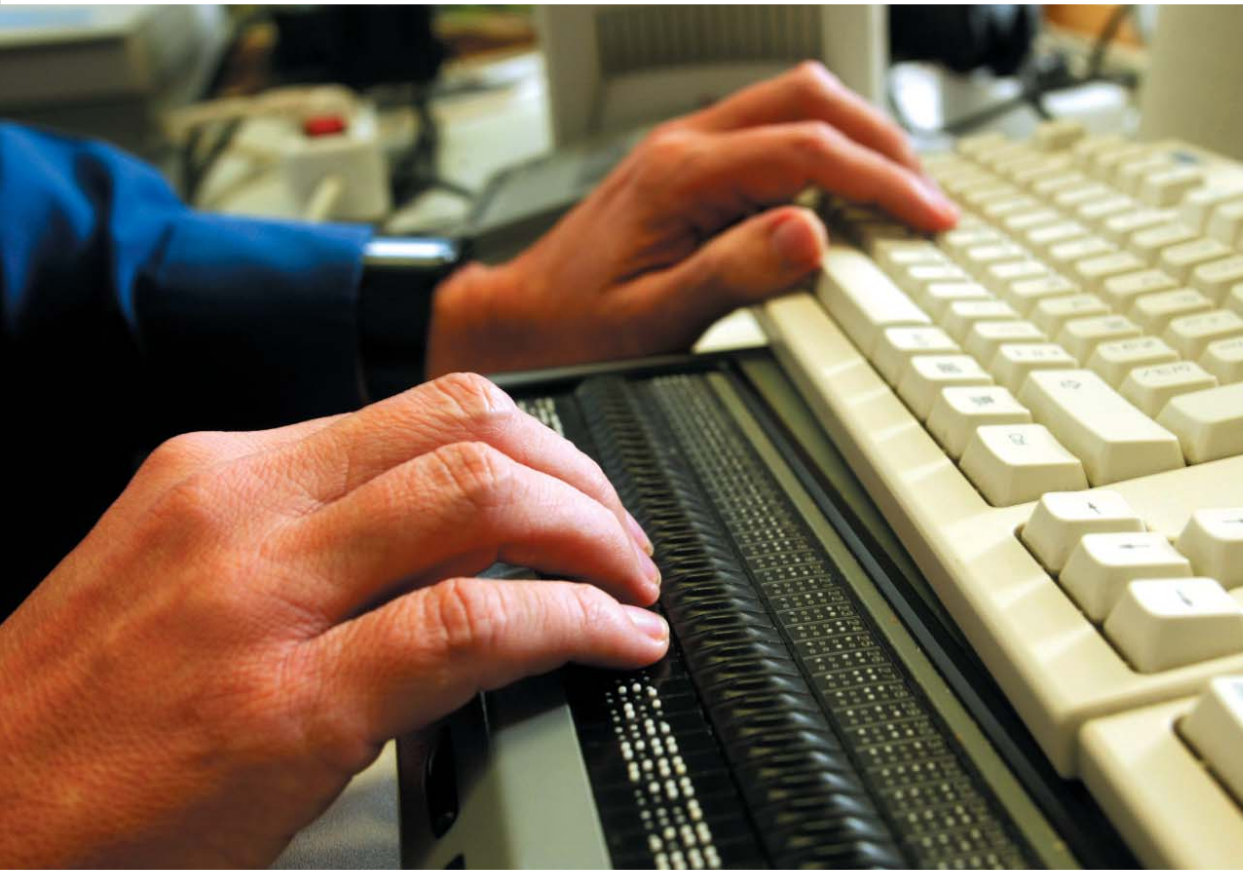

Січень, 2003

Євробюлетень

Інформаційний бюлетень Представництва Європейської Комісії в Україні

За ініціативою Європейської Комісії та Європейського форуму інвалідів 2003 рік оголошено Європейським роком людей з обмеженими фізичними можливостями (www.eypd2003.org). Мета всіх заходів цього року – привернути увагу до права інвалідів на повноцінну участь в усіх сферах суспільного життя.

"НАША ЄВРОПА: РАЗОМ У МАЙБУТНЄ СУСПІЛЬСТВО СПІЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ"

Цей вислів став девізом грецького Президентства, яке розпочалося 1 січня 2003 року.

Греція головує в Раді Європейського Союзу четверте (www.eu2003.gr), але жодне з попередніх президентств не відзначилося такою епохальною подією, як та, що запланована на квітень: підписання угод про вступ з десятима (!) новими членами. Тож зрозуміло, що розширення, зокрема, підготовка текстів угод про вступ з кандидатами першої хвилі, і всебічна допомога на шляху до ЄС сусіднім балканським Болгарії та Румунії — перший з її президентських пріоритетів.

Лісабонський процес: оцінка Комісії — "незадовільно"

Після березневого саміту 2000 року, традиційно, кожна країна-президент, якій випадає проводити весняну Європейську Раду, називає розвиток лісабонського процесу своїм пріоритетом. І так, мабуть, триватиме аж до 2010 року, бо саме його визначили тоді в Лісабоні як кінцевий термін для того, щоб ЄС став "найконкурентоспроможнішою і найдинамічнішою в світі економікою, базованою на знаннях і здатною до невинного економічного росту".

Як свідчать показники втілення лісабонської стратегії, наведені Комісією у так званому "весняному звіті", цюгоричний "соціально-економічний" саміт в Брюсселі має всі шанси стати найсумнішим з 2000 року. Комісія оприлюднює свій звіт у січні, щоб до весняної Ради встигнути обговорити всі проблеми і, можливо, дещо виправити. Як висловився Романо Проді: "Лісабонські завдання ще можна виконати, але без потужнішої політичної волі, твердих гарантій успіху немає." А політичної волі, схоже, таки бракує. Якщо говорити, наприклад, про внутрішній ринок, лише 6 з 16 торішніх ініціатив (40%) виконані. Гармонізація пенсійної та податкової систем гальмує вже не перший рік, а розробка єдиного патенту Співтовариства — "найгірший приклад" відсутності прогресу. Деякі країни, як зазначено у звіті, особливо повільно запроваджують закони ЄС у національне право, чим затримують всіх інших. Якщо Швеція, Фінляндія, Данія, Нідерланди і навіть скептична Велика Британія "абсорбували" 98,5% усіх нагальних законів, то Франція й Італія недобрали ще близько 30%. Нинішні "економічні та політичні обставини ще більше ускладнюють справи", і схоже, що Європейський Союз вже не зможе досягти визначених на 2005 рік 67% зайнятості працездатного населення, не кажучи вже про 50% зайнятості пенсіонерів до 2010.

Велику стурбованість викликає і розрив між бідними й багатими, передами і відсталими державами, який і зараз уже в ЄС впадає в око (зокрема, по лінії північ-південь), а після розширення збільшиться драматично: різниця ВВП між найбіднішими й найбагатшими зросте вдвічі!

Ось таку лісабонську спадщину отримав нинішній Президент ЄС, і має намір дечого тут досягти. Сама Греція щодо запровадження законів Співтовариства і соціальних досягнень, на жаль, далеко не відмінниця, тож позитивні внутрішні зрушення можуть відіграти вагомую роль у досягненні Євросоюзом заповітної лісабонської мети.

Разом у майбутнє

Крім підписання угод про вступ, грецьке Президентство відзначиться ще однією неординарною подією — в червні на фінальному саміті в Салоніках Конвент за майбутнє Європи має вперше представити на обговорення главам держав та урядів свій проєкт цього майбутнього. Надзвичайно виважена і дуже поєвропейські неупереджена позиція Греції, без сумніву, сприятиме успіху цього обговорення.

Хочеш не хочеш, а Президенту ЄС доведеться займатися усіма зовнішніми проблемами сучасного світу: і такою неприємною і суперечливою, як "США — Ірак", і такою перспективною і природною для балкансько-середземноморської країни, як мир і стабільність на Балканах і співпраця в середземноморському регіоні.

ГРЕЦІЯ. ЦІКАВО, ЩО

● Ластівка на логотипі грецького Президентства — з фресок, знайдених на островах Санторин (архіпелаг Кіклади в Егейському морі),

яким понад 4500 років! Чудове місто, залишки якого археологи відкопали з-під кількадеметрового шару пемзи та попелу, деякі вчені вважають нічим іншим, як таємничою Атлантидою.

● В Греції понад 120 мільйонів олив (населення близько 10 мільйонів). Країна посідає 3-є місце в світі після Іспанії та Італії з виробництва оливкової олії.

● Грецька конституція визнає свободу віросповідання, але починається словами "В ім'я святої, єдиносущної та неподільної Трійці" і головною релігією в державі оголошує православну.

● За кордоном живе майже стільки ж греків (близько 7 мільйонів), скільки й у самій Греції, і всі вони, в разі потреби, можуть розраховувати на допомогу з боку грецького уряду. З іншого боку, історична батьківщина покладає на грецьку діаспору дуже великі надії щодо поширення еллінізму в світі. "Багатополюсний екуменічний еллінізм, що розквітає у понад 140 країнах, є найкращою запорукою того, що грецька нація матиме у XXI столітті яскраве й гучне майбутнє", — проорокує міністерство закордонних справ країни (<http://www.mfa.gr/english/satellites/diaspora/>).

Євробюлетень

Інформаційний бюлетень
Представництва
Європейської Комісії
в Україні

10, вул. Крутлоуніверситетська,
Київ 01024
www.delukr.cec.eu.int

Координатор проєкту:
Вікторія Давидова
press@delukr.cec.eu.int

Зміст бюлетеня
не обов'язково відбиває
офіційні погляди
Європейської Комісії.

© Європейська Комісія, 2003

Видає та розповсюджує
видавництво "К.І.С."
а/с 1, Київ-80 04080
www.vlada.kiev.ua

Головний редактор
Марина Марченко
euro@kis.kiev.ua

Літературний редактор
Олександр Літопис

Дизайн — Юрій Рибачук

Наклад 4500 прим.

ІНТЕРНЕТ-ВЕРСІЯ:
www.delukr.cec.eu.int

Фото — Audiovisual Library
European Commission

Зміст

Подія 2-4

Президентство Греції в ЄС
Інтер'ю з послом Греції
в Україні

Сторінки історії 5

40 років
Єлисейської угоди

Європейська мозаїка .. 6

Євро 7

Готівкове євро: перший рік
в обігу

Єдиний ринок 8-10

Десять років без кордонів
змінили Європу

Розширення ЄС 11

Україна — ЄС 12-13

Новини євроклубів 14

Європейська культура .. 15

ГРЕК ЦЕ ТОЙ, ХТО ОТРИМАВ ГРЕЦЬКУ ОСВІТУ І ПОДЛЯЄ ЦІННОСТІ ГРЕЦЬКОЇ КУЛЬТУРИ

— Пане посол, ми звично називаємо Грецію "колискою західної цивілізації". Але що це зрештою означає? І чому Ваша країна відіграла таку визначальну роль в історії світу?

— Причина того, що саме Греція відіграла роль "колиски західної цивілізації" полягає в тому, що греки багато мандрували, зустрічали нових людей, знайомилися з їхніми традиціями. Греки мали широкий світогляд — це найголовніше — і були відкритими для сприйняття нового. Уже у 8-му столітті до Різдва Христового від Гібралтара до Азова існувало 1500 грецьких поселень (у Геродота є багато відповідних свідчень), грецька мова була "лінгва франка" давнього світу. Грецькою розмовляли еліти всіх націй, включно й римляни; вона була не ознакою національної відмінності, а показником найкращої освіти. Давні греки говори-

— Греція — країна, де церква відіграє надзвичайно важливу роль, до того ж — єдина православна країна в ЄС. Як ви себе почуваєте в Європейському Союзі?

— Важливо підкреслити, що за конституцією церква в Греції відділена від держави і не втручається в політику та економіку. Інша справа, що переважна більшість греків — православні, це пов'язано з нашою історичною долею, і церква має дуже великий вплив.

До речі, ми єдина православна християнська церква, яка користується оригінальним текстом Свято-

такої лінії дотримується мій уряд — що ісламські країни, які упродовж всієї історії були пов'язані з Європою, також треба захоплювати до вступу в ЄС. Це в інтересах регіональної і глобальної безпеки у нашому взаємозалежному світі. Всі ми маємо в минулому багато кривавих спогадів, але зараз у спільній Європі наше спільне призначення — співпрацювати, ми просто не маємо іншого вибору.

— Саме за грецького Президентства Європейський Конвент має подати на розгляд глав держав та урядів свою модель майбутньої Європи. А як Ви уявляєте це майбутнє, про яку Європу Ви мріяли б?

— Я б хотів наголосити, що спільне майбутнє Європи полягає у спільному вирішенні економічних проблем, тому що лише за умови економіки, яка добре функціонує, ми зможемо жити і зберегти наш континент. Запровадження євро — дуже символічний крок, хоча економічно й не безпроблемний. Та проблеми виникатимуть завжди — це одна з найголовніших ознак вільного ринку, ми не мріємо про економічну утопію, ми прагнемо лише до створення спільної системи розв'язання проблем. І той факт, що так багато країн погодилися приєднатися до єдиної валюти, свідчить про те, що європейці готові, не зрікаючись своєї економічної своєрідності, працювати над спільним майбутнім, яке можна збудувати лише на економічному фундаменті. До речі, й Україна, також може взяти в цьому участь. Адже є багато прикладів того, що не всі країни починали свій шлях до ЄС з одного рівня економічного розвитку, не всі країни однаково багаті і в ЄС. Греція становить лише одну соту частину економіки Європи, але ми працюємо і намагаємось якнайкраще задіяти свій потенціал.

— Пане посол, але ж не секрет, що є і завжди були два різних бачення май-

Інтерв'ю з послом Греції в Україні паном Панайотісом Гумасом

ли, що грек — це той, хто отримав грецьку освіту і поділяє цінності грецької культури.

Завдяки кращій освіті, греки вибирали всі елементи культур Середземномор'я. Ось чому до грецької культури така цікавість і сьогодні. Я думаю, що не помилюся, коли скажу, що немає такої країни в світі, де не грали б давньогрецькі трагедії. Звісно, багато їх згоріли і були втрачені, але збереглося досить, щоб показати світу, що таке була свобода і демократичне суспільство, яке, звичайно ж, мало і багато недоліків. Та не вдаючись до аналізу, варто сказати, що це свобода духу зробила грецьке суспільство настільки привабливими. Не сила, не влада — чимало великих держав з'являлося і зникало в історії — а свобода і рівноправний внесок всіх культур. Саме за цією моделлю ми намагаємось будувати сьогодні Європу.

го письма. Адже було написано мовою койне — грецькою еллінської доби, доби Олександра Великого. Православна церква відіграла дуже важливу роль у національному відродженні греків після звільнення від Османського поневолення. Між іншим, ви знаєте, що грецька революція почалася в Одесі?

У нас дуже давні тісні стосунки з Україною: починаючи від Геродота і, звичайно, за часів Київської Русі, з Володимиром, який охрестив Русь. Тому Київ дуже хвилює мене, я відвідав уже всі місяці, де були збудовані перші християнські церкви.

— Як Ви ставитися до недавнього висловленої польським кардиналом думки, що "Європа мусить бути християнською, як більшість її населення"?

— Європа завжди була християнською, це правда. Але важливо підкреслити — і

бутнього Європи — міждержавний і наддержавний, *intergovernmentalism* та *supranationalism*. Що Ви думаєте з цього приводу, якому напрямку віддасте перевагу?

— Я не думаю, що майбутнє Європи полягає у виборі чергового "ізму". Я не думаю також, що існує готова система, правильно обравши яку, ми матимемо краще майбутнє. Нічого не заплановано наперед, і ми не живемо більше у період конфронтацій. Протиставлення комунізму і капіталізму за часів "холодної війни" було помилковим, бо це не є дві різні системи, які змагаються одна з одною; вони взаємодоповнюють одна одну: комунізм — це соціальна система, а капіталізм — суто економічна.

Що є дуже важливим для майбутнього Європи, якщо не зупинитися на деталях, це те, що ми повинні припинити розглядати країни Європи з позиції минулого; люди жили тут тисячі років і мандрували вздовж і поперек, багаторазово перемішуючись. Це наша спільна земля, і з огляду на це — всі ми європейці. І лише економічна ефективність гарантує нам майбутнє. Якщо ми повернемося в минуле, дозволимо застарілим принципам оволодіти нами, отримаємо те, що я називаю "синдромом Мажино" — коли ми обмежуємо себе якоюсь територією, і вважаємо ворогом того, хто приходить з іншої. Це саме те, чого ми зараз прагнемо уникнути. Світ змінюється, змінюється повсякчас, тобто будь-який "ізм" приречений на поразку, що неодноразово доводила нам історія. Я вірю, що запровадження євро і спільне бажання розв'язувати спільні проблеми приведе нас до кращого майбутнього.

— В цьому контексті, мабуть, доречно буде поставити запитання, яке давно мене цікавить. Серед пріоритетів грецького Президентства йдеться, зокрема, про розвиток лісабонського процесу. В Лісабоні держави-члени поставили собі амбітну мету — збудувати найконкурентоспроможнішу економіку в світі. Це означає, що Євросоюзу хоче обігнати Сполучені Штати і збудувати економіку №1 у світі?

— Я свого часу вивчав економіку і соціальну історію, яка надає нам багато прикладів того, як навіть дуже здорова економіка за нових обставин прямує хибним шляхом. "Найконкурентоспроможніша" — означає, що ми прагнемо побудувати таку економіку, яка зможе дуже швидко пристосуватися до зміни умов. Дарвін казав, що в природі виживають не найсильніші або найрозумніші індивіди, а найгнучкіші, ті, що вміють найкраще пристосуватись, себто — найконкурентоспроможніші. Сильна економіка — сьогодні сильна, а що з нею буде завтра? Історія ХХ століття пропонує нам дуже наочний приклад...

— Незабаром виповниться рік як Ви в Україні. Чи змінилися Ваші перші

враження? Що змінилось для Вас тут з 1 січня, відколи Греція заступила на Президентство в ЄС?

— Минулий рік я був дуже зайнятий, відбулося чимало подій, які не давали "схвачати" (*останнє слово посол вимовив російською*). З обох сторін ми мали п'ять офіційних візитів, найважливіший з яких — візит нашого прем'єр-міністра до України 2-3 липня. Ще влітку я перебрав обов'язки посла країни-президента через те, що данці закрили свою амбасад у Києві і посол виїхав. Хочу зауважити, що до призначення в Україну я п'ять з половиною років працював послом у Білорусі. Мені дуже приємно було працювати там, і так само комфортно я почувався тут. Справді, мене дуже зворушує, що і тут, і в Білорусі досить лише сказати, що ти грек, і тебе зустрічають приязно і з посмішкою.

По цих словах я радісно захопився провокувати посла на порівняння ситуацій в Україні і Білорусі, звісно,

"В усій історії немає нічого дивовижнішого і важчого для пояснення, ніж раптове виникнення цивілізації в Греції. Багато з того, що створює цивілізацію, вже існувало упродовж тисячоліть в Єгипті та Месопотамії, і поширилося звідти в сусідні країни. Та деяких елементів бракувало. Чого вони досягли в мистецтві та культурі відомо кожному, але те, що вони зробили в чисто інтелектуальній сфері, ще більше виняткове. Вони винайшли математику і філософію; прості літописи вони замінили історією; вони вільно розмірковували про природу світу і сенс життя, не обтяжені путами жодного ортодоксального вчення."

Бертран Рассел

"Лекції з історії західної філософії"

сподіваючись на компліменти на нашу адресу. Але він не піддався.

— Я не думаю, що можна порівнювати дві країни в інтерв'ю, це тема цілої лекції, тут потрібен глибокий аналіз. У вас однакова соціально-економічна структура, вона сформувалася і залишає дуже мало місця для реформ. Якщо ви бажаєте змінити соціально економічну структуру — доведеться довго і важко працювати, це не робиться політичним рішенням.

У 60-х роках я вивчав економіку в Німеччині і спостерігав, як творилося так зване "економічне диво" (*Wirtschaftswunder*) Людвіга Ергарда. В основі цього дива лежать дві дуже важливі книжки видатного німецького економіста Вальтера Ойкена. В них він порівнює економіку державного регулювання з ринковою економікою і описує реформи, які потрібні для переходу від першої до другої. Адже Німеччина також мусила перейти від централізованого керівництва економікою до вільного ринку, їм також довелося дуже важко працювати. Я думаю, що книги В. Ойкена слід вивчати в усіх українських університетах.

Тож я не вірю, що в державах, які утворилися внаслідок розпаду Радянського Союзу, реформи можуть відбутися швидко і легко. Це була дуже велика і сильна економіка, де все було по-своєму налагоджено і керувалося державою. І десятки мільйонів людей — я знаю це напевне — почувалися за радянських часів добре.

Як я вже сказав, я не хочу порівнювати Україну з Білоруссю, але можу сказати одне — перед вами постали однакові проблеми. Рішення правильне, бо Європа — наш спільний дім, де нам треба жити разом. Але для того, щоб наблизитися до європейських структур, вам доведеться дуже важко попрацювати.

— **Якщо можна, розкажіть, будь ласка, трохи про себе.**

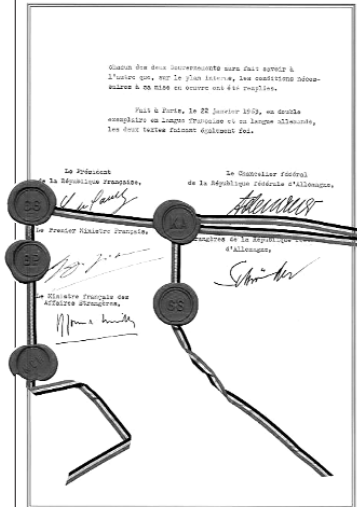
— Я вивчав економіку в Мюнхенському університеті і міжнародні відносини у Школі сучасних міжнародних відносин Університету Джона Гопкінса у Вашингтоні. В мене двоє дорослих дітей. Я працював у багатьох країнах — в Ірландії, на Кіпрі, в Німеччині, Сполучених Штатах.

— **Чи є у Вас якась хобі, що Ви робите у вільний час? Наскільки це важко більшу частину життя проводити поза батьківщиною?**

— Щодо хобі, то мені тут іноді бракує часу навіть на таке "хобі", як сон. Якщо серйозно, коли закінчиться Президентство і з'явиться більше вільного часу, я волів би помандрувати Україною. До того ж, я ще акредитований у Молдові, а був там лише один раз. Як я вже казав, греки завжди відрзнялися схильністю до мандрівок і вмінням призначуватися до нових обставин і нових земель. Я всюди почувався, як удома, та лишаюся греком.

Бесіду вела Марина Марченко

Франція - Німеччина: 40 РОКІВ ЄЛИСЕЙСЬКІЙ УГОДИ

22 січня 1963 року канцлер Німеччини Конрад Аденауер і президент Франції Шарль де Голль підписали в Єлисейському палаці в Парижі угоду, яка символізувала і реалізувала франко-німецьке примирення.

1939 року у Франції ще лишалися живі свідки ганебної поразки під Седаном 1871 року і проголошення німецької імперії в стінах Версаля. Що ж до кривавих ран від Першої світової, в якій Франція втратила 10% населення — вони тільки-но почали загоюватись. І знову війна. Тож не дивно, що після її завершення французи страждали вже хронічною формою германофобії. В другій половині 1940-х Франція напоягала на каральній політиці щодо розділеної на окупаційні зони Німеччини, і лише під тиском союзників, змушена була змиритись з курсом на відбудову ФРН. Створення 1951 року Європейського об'єднання вугілля та сталі, а 1957 року — Європейського Співтовариства економічно зв'язало Францію з Німеччиною і забезпечило мир, але ширих відносин створити не могло. Крига між двома країнам по-справжньому скресла лише після того, як 1958 року зустрілись канцлер Аденауер і на той час прем'єр-міністр, а невдовзі уже президент Франції, Шарль де Голль.

ЗУСТРІЧ ДВОХ СИМВОЛІВ

Герман Кюстерер, незмінний перекладач Аденауера під час зустрічей з де Голлем, пише: "З "Мемуарів" Аденауера видно, які суперечливі почуття викликала в нього думка про першу зустріч з де Голлем. Завдяки своїй величезній наполегливості ця немолода людина домоглася того, що Німеччину знову почали поважати в світі, він витяг її зі стану безсилої, переможеної неіснуючої політично і засудженої морально країни. Але все це було дуже невпевно, будь-яка зміна ситуації могла призвести до втрати того, що досяглося так важко. Дамоклів меч і далі висів. Хто він, цей де Голль? Образ, який підносили газети й

очевидці викликав побоювання. Впертий націоналіст, для якого існує лише Франція, її велич, слава, національний егоїзм і відплата за поразку. Та він єдиний може витягти Францію з хаосу, і Німеччині потрібна Франція, стабільна, надійна, впевнена у майбутньому Франція, готова до співпраці."

"Він зовсім не такий, як я боявся", — сказав Аденауер уже після першої зустрічі.

"Дивовижно теплі стосунки, які одразу ж встановилися між вісімдесятирічним канцлером та сімдесятирічним Президентом підсилювали віру обох лідерів у те, що майбутнє їхніх країн і Європи залежить насамперед від франко-німецької єдності.... До кінця перебування Аденауера при владі обидва лідери не дозволили незліченним політичним і економічним проблемам стати між Францією й Німеччиною".

ЄЛИСЕЙСЬКА УГОДА

Насправді те, що пізніше вилилося в договір про франко-німецьке співробітництво, починалося як загальноєвропейська ініціатива де Голля. "Йшлося про деголльську концепцію ЄС та його ідею "Європейської Європи". На його думку, європейська інтеграція мала обмежуватись технічними аспектами Римської угоди. Але вона може бути успішною тільки в рамках ширшої міждержавної співпраці в галузі політики й безпеки. Така співпраця є необхідною умовою появи економічно сильної, політично впевненої та військово незалежної Європи. Де Голль прагнув створення "Союзу Держав", це було центральним пунктом його європейської політики і водночас необхідною умовою для подальших зусиль, щоб кинути виклик Сполученим Штатам". Порадившись з Аденауером, він висунув ініціативу про нове європейське співтовариство безпеки в Парижі у вересні 1960 року. Незважаючи на побоювання ма-

леньких держав-членів, комітет, очолюваний Крістіаном Фуше, французьким послом в Данії, таки розробив план конфедерації європейських держав. План Фуше визначив цілі — спільна зовнішня та оборонна політика, а також співпраця в галузі культури, освіти та науки, і назвав головні інституції, а саме: раду міністрів, комісію з вищих представників міністерств закордонних справ та консультативну асамблею з делегатів від національних парламентів.

План Фуше був явно несумісний з європейською інтеграцією, як її бачили засновники ЄС. Хоча Моне та інші провідні єврофедералісти спочатку схвально прокоментували оригінальну ідею де Голля, відколи вона почала набувати конкретних форм, їхня протидія зростала. Боячися французького або

франко-німецького панування в майбутній європейській організації, позбавленій запобіжного наддержавного механізму, інші країни-члени на чолі з Нідерландами твердо протистояли ідеї де Голля. Кілька прикрих зустрічей на початку 1962 року призвели до розпаду комітету Фуше.

На руїнах плану Фуше де Голль спромігся принаймні юридично, оформити франко-німецький альянс. На противагу байдужості та ворожості менших європейських партнерів, Німеччина рішуче підтримала схему

"Європа лише тоді стане реальністю, коли Франція й Німеччина по-справжньому об'єднуються."
Шарль де Голль

де Голля. Якщо висловлюватись точніше, Аденауер рішуче підтримав план Фуше. Та політичне й фізичне життя Аденауера вочевидь добігло кінця (канцлеру на той час виповнилося вісімдесят сім років), і де Голль скористався інфраструктурою плану Фуше для закріплення франко-німецького зближення. Так він запропонував регулярні зустрічі французького президента й німецького канцлера разом з відповідними міністрами для обговорення культурних, економічних, освітніх та міжнародних тем. У франко-німецькій угоді про дружбу та примирення, підписаній невдовзі — в січні 1963 року — в Єлисейському палаці, обидві сторони урочисто пообіцяли "перш ніж прийняти будь-яке рішення, радитись одна з одною з усіх питань зовнішньої політики... з метою вироблення близьких позицій."

Марина Марченко

* Тут і далі в перекладі автора статті цитується: Desmond Dinan, *Ever Closer Union*, Lynne Rienner Publishers, 1999, с. 42-44.

**СПІЛЬНА ЗОВНІШНЯ
ТА БЕЗПЕКОВА ПОЛІТИКА ЄС
ЗРУШИЛА З МЕРТВОЇ ТОЧКИ**

Кінець 2002 — початок 2003 року став переломним моментом для спільної зовнішньої і безпекової політики (СЗБП) Європейського Союзу, яка досі існувала тільки теоретично. В середині грудня, одразу після Копенгагенського саміту, вдалося нарешті досягти домовленості з НАТО про користування його базами і технічними та інформаційними потужностями. Відповідну угоду про партнерство підписали 16 грудня в штаб-квартирі НАТО лорд Робертсон і Хав'єр Солана. "Це прорив в історії відносин між НАТО і ЄС", — сказав генеральний секретар НАТО.

Свен Крістіан Фредеріксен

Завдяки цьому прориву не пізніше березня 2003 року ЄС таки зможе розгорнути свої сили швидкого реагування в Македонії і заступити НАТО у виконанні миротворчої місії "Бурштиновий ліс". Мало того, на початку січня вже стартувала перша спільна європейська операція в рамках СЗБП — поліційна місія ЄС в Боснії та Герцеговині. Місія, яку очолив данець Свен Крістіан Фредеріксен, об'єднує близько 900 представників з 33 країн: 500 офіцерів внутрішніх військ, 50 експертів з міжнародного права та понад 300 місцевих фахівців. Крім країн ЄС, у ній беруть участь 12 країн-кандидатів (крім Мальти), а також Ісландія, Швейцарія, Норвегія, Росія та Україна. Річний бюджет місії становить 38 мільйонів євро; згідно з досягнутим ще в лютому 2002 року рішенням міністрів зовнішніх справ ЄС, Європейський Союз фінансує витрати на транспорт і зв'язок (20 мільйонів євро), а зарплатню офіцерам виплачують їхні країни (18 мільйонів євро).

Поліційна місія ЄС, що стала наступницею спеціальних міжнародних поліційних сил ООН, має на меті допомогти органам влади в Боснії та Герцеговині створити свої власні внутрішні сили, які відповідали б найвищим європейським та міжнародним стандартам. Її мандат добігає кінця 31 грудня 2005 року. Вперше, за словами Хав'єра Солани, "європейські кольори прикрасили національні форми наших офіцерів поліції. Це важливий прояв колективної волі європейців діяти спільно у виконанні таких найперших завдань, як збереження стабільності та безпеки на нашому континенті."

**ВСІ
НА ДАКТИЛОСКОПІЮ!**

З 15 січня почала діяти загальноєвропейська система "Євродак", покликана служити загальній справі боротьби з непроханими іммігрантами. "Євродак" — перша в ЄС автоматична система ідентифікації відбитків пальців — коштувала країнам-учасникам 6,5 мільйонів євро; вона об'єднує країни ЄС (за винятком, поки що, Данії), а також Норвегію з Ісландією. Відтепер, кожен, хто в будь-якій з цих країн звернеться з проханням про надання притулку — а таких на загал у ЄС нараховується близько 400 000 щороку — повинен буде в першу чергу "здати" відбитки пальців. Дані надішлють до Люксембургу, де центральний комп'ютер пошукає їх у своїй базі даних, і якщо виявить, що ці відбитки вже потрапили туди раніше, їхнього власника відправлять до країни, де його вперше "поставили на облік". Для чого це? А ось для чого: по-перше, за різними оцінками до 20% шукачів притулку "шукають" його в кількох європейських країнах одночасно — може таки десь пошастить; і по-друге — жодна країна не має бажання морочитися з чужими емігрантами, адже за так звану Дублінську конвенцію за біження упродовж року відповідає та країна, де він вперше перетнув кордон ЄС.

Правозахисні організації піддали "Євродак" жорсткій критиці, бо його дія поширюється на дітей від 14 років, і тому суперечить, на їхню думку, конвенції ООН про права дитини. Крім того, наявність такої бази даних — велика спокуса для різних міжнародних розвідувальних організацій, які після 11

вересня, практично, не мають відмови у доступі будь-куди. Однак Єврокомісія наполягає, що доступ до бази суворо обмежений законом, а крім того, вона не міститиме жодних персональних даних, крім біометричних. "Лінія, що розділяє виявлення шахрайства і використання інформації з порушенням громадянських свобод, дуже тонка", — висловив свою думку Клод Мораес, європарламентарій, колишній директор спільної ради за добробут іммігрантів, — "ми довідаємося про смак цього пудингу найближчими тижнями і місяцями." Насправді ж, доведеться, мабуть, почекаати трохи довше, бо зворотної сили закон не має, і система застосовується з 15 січня лише до нових шукачів притулку.

**СВЯТКОВІ ШАЛЕНСТВА
ЄВРОПЕЙЦІВ**

Різдвяні й новорічні витрати європейців — на подарунки, їжу, розваги (ресторани, дискотеки...) та відповідний одяг — хоча й трохи нижчі, ніж торік, як і раніше, вражають. І дуже варіують від країни до країни, залежно від національних уподобань і традицій. Найщедріші, англіїці та ірландці, витратили на подарунки понад 550 євро на одного мешканця, в той час як відповідні витрати французів, німців та іспанців становлять 450-500 євро, а бельгійці та голландці виділили на подарунки лише 300-350 євро. По-спартанському обмежившись сотнею на святковий одяг, пересічний француз винагородив себе за столом, витративши на бенкет 168 євро. В цілому ж, абсолютний святковий рекорд належить темпераментним ірландцям, які погуляли в середньому на 1400 євро кожен. На 1000 євро полегшали після свят гаманці пересічного іспанця, на 820 — француза, на 750 — німця та голландця, і лише на 600 євро дозволили собі розслабитися заощадили бельгійці.

**"L'OREAL" — НАЙУСПІШНІША ЄВРОПЕЙСЬКА КОМПАНІЯ
2002 РОКУ**

"The Economist Intelligence Unit" (EIU, www.eiu.com) — дослідницький підрозділ міжнародної групи бізнес-аналітичних видань "The Economist" — оголосив перелік найкращих за економічними показниками компаній 2002 року. Французький косметичний гігант "L'Oreal" (марки L'Oreal, Vichy, Garnier, Cacharel, Lancome, парфуми Giorgio Armani, Helena Rubinstein та інші) посів перше місце серед європейських компаній за безперервне, упродовж останніх сімнадцяти років, економічне зростання, за інноваційну стратегію міжнародного розвитку. Ще один аргумент, зазначили представники "EIU", який переважив шалки на користь "L'Oreal" — надзвичайні ділові якості Ліндсея Оуена-Джоунса, який очолює компанію з 1988 року та його уміння випереджати моду. Другою серед найуспішніших європейських компаній названо іспанську текстильну групу "Inditex", який, до речі, належить мережа магазинів прет-а-порте "Zara". Третє місце розділили автомобілі "Porsche", авіакомпанія "Ryanair" і французька група "Suez", що спеціалізується, зокрема, в галузі водо- та енергопостачання.

ГОТІВКОВЕ ЄВРО. ПЕРШИЙ РІК В ОБІГУ

Європейці визнають переваги євро, але сумують за старими грошима

Злого року дослідженням (група вивчення ринку "Ipsos") лише трохи більше половини європейців — 53% — не жалкують за старими грошима, а 45% повернули б назад, якби можна було, національні валюти. Найбільша кількість прихильників євро в Бельгії — 71% бельгійців вже й думати забули про якісь там франки. Не відчувають ностальгії також 55% італійців, 54% іспанців і 51% німців і французів. А от голландці сумують по-справжньому: 53% вбиваються за гульденом і волли б його повернути.

Втім, більшість європейців (68%) погоджуються з тим, що запровадження євро змінило позицію Європи на міжнародній арені.

Комісія вимагає припинити політику подвійних ... цін

Європейська Комісія рекомендувала країнам зони євро припинити наresh-

ті практику зображення на цінниках двох цін: в старій і новій валюті. В спільному листі Комісія та організація "Euro-Commerce" (www.eurocommerce.be) заявляють, що демонстрація цін у старій валюті створює психологічний бар'єр для сприйняття євро.

Country Code	Currency	Price
EU	EUR	49,95
D	DM	97,69
NL	HFL	110,08
B	SFR	2015,00
F	FF	327,65
A	OS	687,33
SF	FIM	296,99
I	LI	96700
DK	DKR	399,00
S	SKR	449,00
UK	£	35,95
CH	SFR	99,90

Європейці не менше Сполучених Штатів стурбовані зростанням євро

Зростання вартості євро може підірвати економіку США. За рік у готівковому обігу євро подорожчало відносно долара на 21%, причому лише протягом останніх трьох місяців — на 6,5%. Єдина європейська валюта піднялася до рівня, не баченого з жовтня 1999 року, в той час як долар, пригнічений перспективою війни з Іраком і загальними економічними негараздами, почувається дуже зле.

Президент Центрального Європейського Банку Вім Дуйзенберг заявив, що сильніше євро допоможе Європі стримувати інфляцію завдяки зменшенню цін на імпорт. Водночас деякі економісти побоюються, що зростання вартості євро призведе до подорожчання європейських продуктів за океаном і вдарить по продажу німецьких автомобілів, італійського одягу та французьких вин. Німецький виробник спортивних автомобілів "Porsche AG" повідомляє, зокрема, що експорт компанії в США і Канаду упав у грудні на 22%. Зниження експорту позбавить Європу однієї з нечисленних світлих плям на безраднісній картині її економіки, пише газета "International Herald Tribune".

Фінляндія — найдорожча країна єврозони

У недавньому дослідженні Організації економічного співробітництва і розвитку порівнювались споживчі ціни на одні й ті самі товари в різних країнах світу. Виявилось, що у Фінляндії ціни на безалкогольні напої, цигарки, хліб, газети, книги та житло вищі, ніж у будь-якій іншій країні зони євро. В середньому ціни тут на 16-17% (вересень 2002) вищі, ніж у Франції та Німеччині, де після запровадження євро вони, в свою чергу, зросли майже до рівня Австрії, Бельгії, Люксембургу та Нідерландів. У порівнянні ж з середземноморськими країнами, Фінляндія вирвалася вперед на 27-37%. З усіх країн ЄС лише Данія, яка не входить до зони євро, може тут скласти Фінляндії конкуренцію, щоправда данські ціни перевищують фінські в середньому лише на 2%.

А от світовий рекорд, як і раніше, утримують Норвегія, Японія та Швейцарія. Швейцарія "обійшла" Фінляндію на 16%, Норвегія на 19%, а Японія — аж на 29%.

ГОЛОВНІ ВІХІ

Митний союз (1958-1970)

Європейське Співтовариство від самого початку поставило собі за мету побудову спільного ринку. В Римі 1958 року шість держав — засновниць Європейського Економічного Співтовариства (ЄЕС) домовилися про створення митного союзу і розробили програму зближення національних законодавств. А вже 1 липня 1968 року, на 18 місяців раніше визначеного Римською угодою терміну, митні збори та квоти на торгівлю всередині Співтовариства були скасовані, а митний союз став реальністю.

● саміт у Фонтенбло 1984 року, який розв'язав низку суперечок між державами-членами (зокрема давнє й болочче питання про британський внесок до спільного бюджету) і усунув, таким чином, перешкоди на шляху подальшого розвитку європейської інтеграції;

● дедалі більше усвідомлення провідними промисловими колами Європи, що роздібненість ринку Співтовариства стає на заваді їхній конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

Попри несприятливі обставини, Комісія, на чолі з Жаком Делором, оприлюднила 1985 року так звану Білу книгу, в якій виклала план і графік завер-

Звісно, створення єдиного ринку — не день народження і не призначення на посаду, коли точність дати не викликає сумніву. Будівництво Європи без кордонів почалося тієї ж миті, коли 18 квітня 1951 року шість держав-засновниць підписали в Парижі угоду про запускання Європейського об'єднання вугілля та сталі, продовжується сьогодні і триватиме ще не одне десятиліття. Втім, офіційна дата народження спільного ринку все ж існує — це 1 січня 1993 року.

"Пані та панове! У такий, скоріше, економічно важкий час завжди приємно приносити добрі новини", — розпочав

ДЕСЯТЬ РОКІВ БЕЗ КОРДОНІВ

**1 січня 2003 року
виповнилося 10 років
з моменту запровадження
єдиного ринку**

свою промову з нагоди ювілею Фріц Болкештайн, член Єврокомісії у справах внутрішнього ринку. "А добра новина полягає в тому, що спільний ринок був дуже позитивним чинником змін у Європейському Союзі. Відтоді, як десять років тому були ліквідовані наші внутрішні кордони, єдиний ринок допоміг створити 2,5 мільйони додаткових робочих місць, які без нього не з'явилися б. Наш ВВП 2002 року на 1,8% або на 164,5 мільярди євро більший, ніж він був би без єдиного ринку. За десять років спільний ринок додав до наших статків майже 900 мільярдів євро. Це становить у середньому по 5700 євро на сім'ю.

Від спільного ринку мають зиск не лише бізнесмени. Споживачі також при вираші. Внаслідок зростання конкуренції в межах спільного ринку знизилися ціни на багато таких споживчих товарів, як харчі, одяг, електроніка. В місцевих магазинах значно розширився вибір продуктів і якість їх часто також краща. Водночас поліпшився й захист споживачів.

Разючі зміни відбулися у так званих мережевих галузях промисловості: телекомунікаційній, транспортній та енергетичній. Відкриття ринку призвело до суттєвого зниження цін. Тарифи на внутрішні телефонні дзвінки зменшилися вдвічі. Зниження цін на авіаквитки сягнуло в деяких випадках 41%. Відсоток прибутку, який сім'я витрачає на сплату рахунків за електроенергію зменшився, особливо в тих країнах, які лібералізували енергетичний сектор. Конкуренція поліпшила якість і прискорила оновлення."

Від європесимізму 1970-х до Білої книги 1985 року

Початок 1970-х років відзначився низкою подій (кінець Бреттон-Вудської міжнародної валютної системи, провал першої спроби економічного та монетарного союзу, нафтова криза тощо), кожна з яких стала важким ударом по економіках держав-членів. Ці події загальмували цілеспрямований рух до єдиного ринку, і на початку 1980-х років у співтоваристві панувала атмосфера європесимізму.

На цьому тлі з'явилися все ж кілька позитивних чинників, поєднання яких підтовариштувало інтеграційний процес і привело Співтовариство до ухвалення 1986 року Єдиного Європейського Акту. Найважливіші серед них:

● рішення Суду ЄС 1979 року в справі про діжонський касіс*, яке запроваджувало принцип взаємного визнання національних законів;

шення формування спільного ринку. Цей документ визначив 279 законодавчих заходів, яких необхідно було вжити, щоби знищити бар'єри всередині Співтовариства і сформувати єдиний ринковий простір до кінця 1992 року.

Від Єдиного Європейського Акту 1986 року до великого ринку 1993

В середині 1980-х років ЄЕС зазнало дивовижних перетворень. Після років застою та інституційної інертності, держави-члени уклали Єдиний Європейський Акт (ЄСА) — принципову поправку до Римської угоди, що стала основою програми єдиного ринку. Єдиний Європейський Акт, як логічне продовження Білої книги, був ухвалений 1986 року і набув чинності 1 липня 1987 року. Було очевидно, що запропонована Комісією грандіозна законотворча програма не може бути втілена без перехо-

* Див. "Євробюлетень", грудень 2002 року, стаття "Суду Європейських Співтовариств — 50 років".

ду на процедуру голосування кваліфіковано більшістю в Європейській Раді.

Тому Єдиний Європейський Акт вводить до Угоди про Європейське Співтовариство нову статтю — 100а (стаття 95 за новою нумерацією), в якій перелічувались заходи, що мали на меті створення єдиного ринку. Вона розширювала застосування кваліфікованої більшості (за винятком заходів, які стосувалися оподаткування, свободи пересування людей та прав і інтересів найманих робітників) і надавала можливість уникнути частих затримок, які виникали через потребу в одностайному рішенні.

кримінацію розуміють як різне ставлення, залежно від національності, за тих самих умов. Згідно з цією статтею, заборонено поводитися з імпортерами товарів інакше, ніж з вітчизняними.

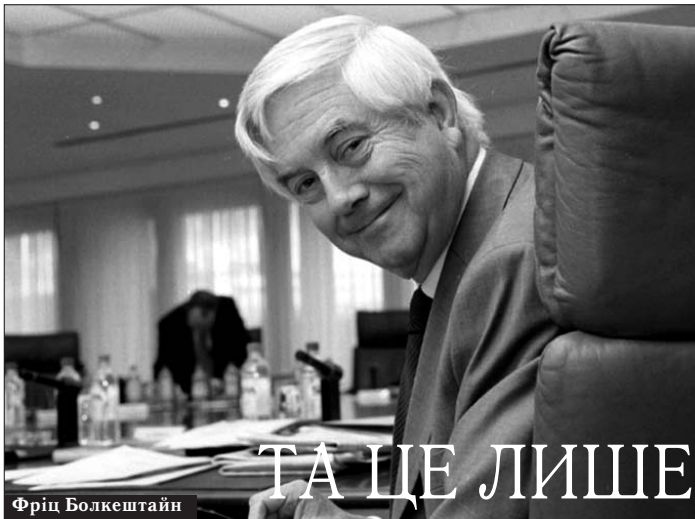
Взаємне визнання

Принцип взаємного визнання, започаткований справою про діжонський касіс, тісно пов'язаний з принципом недискримінації. Згідно з цим принципом будь-який продукт або послуга, який на законних підставах продається в одній державі ЄС, може на тих самих підставах бути проданий в інших 14 державах Союзу. Хоча принцип взаємного

пейських законодавчих актів, це не збільшило, а навпаки, зменшило бюрократичні перепони для бізнесменів та пересичених громадян. Нові закони надали людям можливість жити й працювати в інших державах-членах. Для багатьох товарів та послуг вони запровадили єдині європейські правила, що замінили різноманітні місцеві закони й адміністративних норм. Потреба задовольнити всі ці різнопланові вимоги раніше збільшувала ціни на товари й заважала багатьом, особливо маленьким компаніям, експортувати свою продукцію в інші країни ЄС. Така "гармонізація" законів нині охоплює близько половини всієї торгівлі між державами-членами.

"Бар'єри усунуто і двері відкрито," — сказав Фріц Болкештайн. "Європейці сьогодні можуть жити, вчитися, працювати або йти на пенсію там, де вони бажають в Європі. Споживачі мають більший вибір продуктів високої якості. Європа краще захищена від економічного спаду. Але треба зробити функціонування внутрішнього ринку ще ефективнішим. Наступне десятиліття стане вирішальним. Комісія береться до справи з ентузіазмом."

ЗМІНИЛИ ЄВРОПУ,

Фріц Болкештайн

ТА ЦЕ ЛИШЕ ПОЧАТОК

ПРІОРИТЕТИ КОМІСІЇ В ГАЛУЗІ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ НА НАЙБЛИЖЧІ 10 РОКІВ

Немає жодних сумнівів у тому, що у сфері послуг, яка забезпечує 70% ВВП і зайнятості в ЄС, доведеться подолати чимало перешкод ще. Саме сфера послуг буде в центрі нової амбітної стра-

тегії внутрішнього ринку, яку Комісія має намір представити у квітні 2003 року.

Найважливіше завдання, яке поставене після передбаченого на травень 2004 року розширення, — гарантувати ефективне функціонування внутрішнього ринку з 452 мільйонами мешканців.

Інше завдання — досягти визначеної у Лісабоні мети і стати до 2010 року найдинамічнішою і найконкурентоспроможнішою економікою в світі. Виконання цього завдання потребуватиме глибоких економічних і структурних реформ. Якщо ЄС бажає зберегти свій добробут в глобалізованому суспільстві, та з огляду на старіння свого населення, реформи життєво необхідні.

Величезний невикористаний потенціал містять фінансові послуги — ця сфера тим важливіша, що фінансова інтеграція підштовхне інші сектори економіки. За недавніми оцінками макроекономічний вплив фінансової інтеграції становить 1,1% приросту ВВП Євросоюзу в цінах 2002 року, і зростання зайнятості

Крім того, Єдиний Європейський Акт узаконив 31 грудня 1992 року як кінцевий термін для завершення створення спільного ринку, і визначив його як "зону без внутрішніх кордонів, всередині якої вільний рух товарів, людей, послуг та капіталу гарантований відповідно до положень цієї Угоди".

Незважаючи на те, що ціла низка положень ще очікувала ухвалення і (або) перенесення до національних законодавств, внутрішній ринок без перешкод розпочав функціонувати 1 січня 1993 року.

ГОЛОВНІ ЗАСАДИ ВІЛЬНОГО РУХУ

Принцип недискримінації

Стаття 12 Угоди про Європейське Співтовариство, яка забороняє "будь-яку дискримінацію за національною ознакою" є однією з фундаментальних основ внутрішнього ринку. Дис-

визнання застосовується, здебільшого, до товарів, він має вплив також і на інші свободи, зокрема, надання послуг, де він вимагає взаємного визнання дипломів.

Гармонізація законів

На додаток до положень Угоди, які мають безпосередню дію (недискримінація), а також до принципів, що є наслідком прецедентного права (взаємне визнання), треба зазначити, що стаття 3 Угоди про заснування Європейського Економічного Співтовариства вимагає "зближення законодавств держав-членів тією мірою, наскільки це необхідно для функціонування спільного ринку." Справді, керуючись лише принципом взаємного визнання, неможливо гарантувати єдиний підхід у таких галузях як охорона здоров'я, безпека тощо. Для цього розробляються директиви, спрямовані на гармонізацію законів.

Попри те, що між 1986 роком та кінцем 1992 роком були ухвалені 280 нових євро-

на 0,5%. Інтеграція європейських фінансових ринків означає не лише дешевші гроші для бізнесу. В кінці ланцюжка вона призведе до зниження цін на такі споживчі фінансові продукти, як страхування, позики тощо. Це може допомогти Європі подолати наслідки загального старіння населення шляхом підвищення ефективності пенсійних фондів. Ось чому Комісія наполягає на якнайшвидшому ухваленні заходів, ще не узаконених в рамках "Плану дій в галузі фінансових послуг".

Ще один пріоритет — відкриття в майбутньому ринків *державних замовлень*, що дозволить ефективніше використовувати гроші платників податків та відкриє нові можливості для компаній. Ухвалення нового пакету законів має спростити процедуру одержання підряду та сприяти розвитку електронних замовлень. Держпостачання становить 16,2% ВВП Європейського Союзу. За останніми оцінками 10% замовлень 1998 року виконувались закордонними європейськими компаніями (у порівнянні з 6% 1987 року); суди

входять як пряме постачання з-за кордону, так і контракти з філіями іноземних компаній.

Насамкінець, економіка може ефективно розвиватися лише тоді, коли має сильні стимули до оновлення. Ось чому надзвичайно нагальною є потреба узгодити нарешті так званий "*патент Снітовариства*" — єдиний патент на винаходи, чинний в усіх країнах ЄС. Наразі типовий патент, чинний у восьми державах-членах, коштує в три, сливе у п'ять разів дорожче, ніж японський чи американський патент.

НА ВАРТІ ЗАКОНІВ СПІВОВАРИСТВА

Одне з головних завдань Європейської Комісії полягає в тому, щоб слідкувати за дотриманням законів Співтовариства, зокрема, в галузі внутрішнього ринку. Хоча адаптація національних законодавств практично завершена — частка незапроваджених законів єдиного ринку становить нині 2,1% (порівняно з 21,4% 1992 року), кількість порушень лишається значною. В останні роки, вона найімовірніше, стабілізувалася. Переважна більшість випадків не доводиться до Суду ЄС. Двічі на рік Комісія друкує своє "Табло єдиного ринку", в якому дає порівняльну оцінку запровадження у державах-членах законів єдиного ринку. Це ефективне знаряддя, але Комісія користується й іншими: звернення до одного з мережі так званих SOLVIT-центрів (europa.eu.int/comm/internal_market/solvit/centres_en.htm) дозволяє громадянам або підприємствам, які вважають, що стосовно них порушено закони внутрішнього ринку ЄС, вирішити проблему без звернення до суду.

Іноді рішення Комісії бувають доволі суворими, а часом не обходиться і без втручання Суду ЄС.

Солодка перемога британського шоколаду

16 січня, нарешті, швидко (для британців) завершилась чергова баталія в 30-річній "шоколадній війні" або "сазі про британський шоколад в Європі", як назвав це один британський європарламентарій. У відповідному рішенні Суду ЄС говориться, що "Іспанія та Італія не мали права забороняти продавати під назвою "шоколад" продукти, які містять крім какао іншу рослину олію".

А почалося все 1973 року з директиви Ради міністрів (73/241/ЕЕС від 24 липня 1973 року) "Про гармонізацію законів держав-членів стосовно виробів з какао і шоколадних продуктів", котра в наступні роки неодноразово доповнювалась і уточнювалась новими директивами, остання з яких (2000/36/ЕС від 23 червня 2000 року) набуде чинності в липні цього року. Всі ці директиви мали

на меті забезпечити вільний рух названих продуктів в усіх країнах ЄС, а для цього дати точне формулювання тому, що всі називають "шоколад", перелічити дозволені в ньому інгредієнти і гарантувати споживачам повну інформацію про них на етикетках, а також визначити законні способи виробництва і пакування шоколаду. Наміри добрі, але британці чомусь обзирались, причому найбільше — на Комісію (бо саме вона готує директиви).

Що тут почалося! Британські газети звинуватили Єврокомісію в усіх смертних гріхах, найлегший з яких — наміри перейменувати британський шоколад, що традиційно містить до 5% "відмінної від какао рослинної олії", на "веголад". Нічого подібного директиви не пропонували, вони лише визначили мінімальний вміст какао, який дозволяє називати продукт шоколадом і вимагали, в разі використання "рослинної олії відмінної від какао", інформувати про це споживачів на етикетках. Мало того, ніхто не наполягав на тому, щоби держави-члени міняли свої національні норми стосовно шоколадних продуктів,

стили їх "пуристами"). Так Іспанія та Італія погоджувались продавати в себе відповідний британський продукт лише за умови, що на етикетках стоятиме принизлива назва "замініник шоколаду". Суд ЄС дійшов висновку, що у такій спосіб країни порушили закони ЄС про вільний рух товарів.

Насамкінець наведемо кілька європейських нормативів з вищезгаданої останньої, найсвіжішої директиви 2000/36/ЕС, щоб наші кондитери могли порівняти їх з українськими, а споживачі уважніше читали написи на етикетках. Отже:

● **"шоколад" по-європейськи** — "це такий продукт, який виробляють з какао-продуктів і цукру, що ... містить не менше 35% сухих какао-продуктів, зокрема, не менше 18% масла какао і не менше 14% нежирових сухих какао-продуктів". Крім того, в кондитерському виробі, який зветься "шоколад", вміст сухого молока не повинен перевищувати 5%, бо інакше це буде вже

● **"молочний шоколад"** — вміст какао-продуктів не менше 25%, сухого молока — не більше 14%. Мало того, ця директива вперше узаконює так званий

вони лише не мали права чинити перешкоди для продажу на своїй території чужого шоколаду, який відповідає нормам ЄС.

Насправді ж, як це видно з тексту рішення Суду, не "брюссельська бюрократія", а інші країни — брати по Євросоюзу, дискримінували британський шоколад. Вони неодноразово порушували питання про те, що "високе" право називатися ім'ям "шоколад" мають лише продукти, виготовлені з чистого масла какао (за що британські газети охре-

● **"сімейний молочний шоколад"** — вміст какао-продуктів не нижче 20%, сухого молока — не менше (!) 20%. Нарешті, для тих, хто як і автор ніколи не розумів, що воно таке —

● **"білий шоколад"** — це продукт, вироблений з масла какао, молока або молочних продуктів і цукру, який містить не менше 20% масла какао і не менше 14% сухого молока".

Смачного!

Марія Запара

УГОДУ ПРО ВСТУП МАЛО ПІДПИСАТИ, ЇЇ ЩЕ ТРЕБА РАТИФІКУВАТИ

Майже немає сумнівів у тому, що підписання угод про вступ з 10 країнами-кандидатами, заплановане на 16 квітня, пройде урочисто і без проблем (хіба що антиглобалісти зіпсують свято, або прорветься якийсь одинокий "протестант" і поцілить тортом у члена делегації). Будуть офіційні промови і зазоровні слова, потискання рук і посмішки, а насамкінець, як заведено, фото на згадку. На жаль, ця приємна церемонія, що не обіцяє жодних несподіванок — тільки перший крок до легітимізації членства в ЄС. Парламенти 15 держав-членів мають підписати угоди ратифікувати, а громадяни новоприбулих країн — висловити свою думку про вступ на національних референдумах. І вже на цьому етапі навряд хто наважиться гарантувати відсутність сюрпризів (надто свіжі в пам'яті спогади про перший ірландський референдум щодо Ніщської угоди).

КРАЇНА	ДАТА ПРОВЕДЕННЯ РЕФЕРЕНДУМУ	ОСТАННІ ОЦІНКИ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ (ЗА/ПРОТИ)	ВПЛИВ РЕЗУЛЬТАТИВ РЕФЕРЕНДУМУ НА РІШЕННЯ ПРО ВСТУП
Естонія	14 вересня	57% / 36%	Необов'язкові
Кіпр	В разі досягнення угоди про об'єднання острова, 30 травня відбудеться референдум з питаннями про об'єднання і про вступ. Якщо ж ні, вступ ухвалюватиме кіпрський парламент		
Латвія	20 вересня	46% / 36%	Обов'язкові за умови участі понад половини виборців
Литва	11 травня	68% / 19%	Обов'язкові
Мальта	Березень 2003 року	Незначна перевага на користь вступу	Необов'язкові.
Польща	8 червня*	74% / 18%	Якщо в референдумі візьме участь менше 50% виборців, для ратифікації угоди знадобиться більшість у дві третини голосів в обох палатах парламенту
Словаччина	16-17 травня	65% / 20%	Необов'язкові
Словенія	23 березня	62% / 21%	Необов'язкові
Угорщина	12 квітня	70-75% / 11%	Необов'язкові, але прем'єр-міністр Пітер Медгезі наполягає на тому, що перед підписанням угоди про вступ в Ате-нах, йому потрібен народний мандат
Чехія	15-16 червня	Понад 50% / 18%	Результати референдуму обов'язкові, але мінімальна участь виборців не визначена. Повторний референдум можливий не раніше, як за два роки

ДЛЯ БАЛКАНСЬКИХ КРАЇН МІСЦЕ ЗАБРОНЬОВАНЕ

10 січня в Ате-нах, під час традиційного візиту Європейській Комісії до країни, яка заступає на Президентство в ЄС, Романо Проді остаточно прояснив долю балканських країн: "Якщо говорити про кінцеву перспективу, Балкани, безсумнівно, належать до ЄС". Графік вступу наразі невизначено, але з усіх країн Балканського півострова першими до Євросоюзу, вочевидь, потраплять Болгарія та Румунія, бо їм уже "призначено" на 2007 рік. Інші — Боснія та Герцеговина, Албанія, Хорватія, Македонія і колишня Республіка Югославія (Чорногорія, Косово та Сербія) — спільно з ЄС є учасниками Процесу стабілізації та асоціації (Stabilisation and Association Process, SAP). Дві з них — Хорватія та Македонія — вже зробили й наступний крок — підписали з Європейським Союзом спеціально для них розроблені угоди про стабілізацію та асоціацію. Прем'єр-міністр Хорватії Івица Рачан ще перед Різдовом заявив, що його країна, можливо, вже в лютому подасть офіційну заявку про членство.

Що ж до Туреччини, Президент Комісії повідомив журналістам, що "Туреччина не є частиною Балкан", тож нічого нового, порівня-

но з висновками Копенгагенського саміту, він їй обіцяти не може. Так то воно так, але коли вже за гамбурзьким рахунком, то європейська частина Туреччини (розташована саме на Балканському півострові), хоча й велика проти азійської, та все ж значно (майже в десять разів) більша за таку, наприклад, "чистокровну" європейську країну, як Люксембург. А якщо говорити про "спільну історичну спадщину", то в минулому саме на цьому клаптику майже неєвропейської "прикордонної" землі, де імператор Костянтин Великий збудував "новий Рим", часто-густо вирішувалась доля Європи.

Наразі головує в ЄС Греція — беззаперечно балканська країна, єдиний на півострові член ЄС. Тож не дивно, що грецьке Президентство сподівається відіграти особливу роль у стабілізації в цьому регіоні. В інтерв'ю німецькій газеті "Süddeutsche Zeitung" міністр закордонних справ Греції Джордж Папандреу сказав: "Європа — це не лише географічна категорія. Йдеться про спільні цінності, демократичні структури, стабільність і добробут. І нам варто поширювати їх якнайширше."

МАЛЬТА МАТИМЕ СПЕЦІАЛЬНИЙ ПРОТОКОЛ ПРО АБОРТИ

Протокол, який гарантуватиме, що законодавство ЄС ні тепер, ні в майбутньому не зможе вплинути на мальтійський закон стосовно абортів, буде доданий до угоди про вступ, яку Мальта підпише з ЄС. "На Мальті аборти заборонені, і порушення цієї заборони карається згідно з розділом 241-243А карного кодексу. Європейський Союз, зі свого боку, не має правових актів, які легалізували б штучне переривання вагітності, і ухвалення таких актів не входить до кола його повноважень. Однак той факт, що всі країни ЄС, крім Ірландії, вже легалізували аборти, дає підстави побоюватись, що одного дня ЄС може закласти всіх своїх членів збити це," — каже голова інформаційного центру "Мальта-ЄС" Симон Бузутіл. Недавно оприлюднений в Європарламенті звіт, який рекомендує всім країнам-членам легалізувати аборти, ще більше посилив тривогу мальтійців. "Висновки звіту, хоч і не є обов'язковими, все ж створюють певний політичний тиск," — пожалівся пан Бузутіл.

Згідно з протоколом, виконувати штучне переривання вагітності на Мальті буде заборонено й іноземним лікарям, незважаючи на принцип вільного руху людей та послуг. Наразі подібний протокол з ЄС має лише Ірландія, але заборона на аборти існує також в Португалії, а в багатьох інших країнах ЄС штучно переривати вагітність можна лише за певних обставин.

ЕПІДЕМІЯ ТУБЕРКУЛЬОЗУ: ТАСІС БЕРЕТЬСЯ ДОПОМОГТИ

Наприкінці минулого року стартував новий проект програми Тасіс "Профілактика та боротьба з туберкульозом в Україні". Проект розрахований на 30 місяців, бюджет його становить 2 мільйони євро.

ТУБЕРКУЛЬОЗ ПОРЯД З НАМИ

Сухоти, костюда, бугорчатка — все це різні назви однієї страшною хвороби, яку ми, поки все добре, не помічаємо, і яка завжди поряд з нами. "Перемішані наші дихання" співається в пісеньці, а отже й повітряно-крапельні інфекції, що ми видаємо. Кожен, хто веде суспільний спосіб життя — працює в колективі, користується громадським транспортом, відвідує театри, кафе, концертні зали тощо — обов'язково контактує з паличкою Коха. Справді, якщо в Україні, за офіційними даними, 1,4% хворих (2001 рік), це означає, що з двох сотень випадкових стрічних в середньому троє — хворі на туберкульоз.

Ще 1995 року в Україні зафіксований стан епідемії. Туберкульоз невпинно прогресує і дає найбільшу серед інфекційних хвороб кількість смертельних випадків — близько 10 000 на рік. Катастрофічних масштабів сягнув рівень захворювання в'язнів у місяця позбавлення волі: він у кілька десятків разів перевищує цей показник для "волі". Найбільшим лихом нашого часу став хіміорезистентний, себто стійкий до ліків туберкульоз. До 30% нововиявлених хворих заражені саме такою формою мікобактерій туберкульозу, цих людей нема чим лікувати і вони, як правило, помирають. Немає жодного органу людини, що не уражася б туберкульозом: легенева форма, безумовно переважає, але туберкульоз шкіри, кісток, сечового міхура тощо, також не залишає Україну "поза своєю увагою" і до того ж, дуже важко діагностується.

Вже давно не роблять щеплення від віспи, і діти, побачивши в когось із батьків на плечі білий круглястий шрамик, здивовано запитують: "Що це в тебе?" Натомість і наймолодші чудово знайомі з "Ман-

ту" — туберкулінова проба, на жаль, не втрачає своєї актуальності. Древня, як світ, підступна хвороба пристосовується і змінюється разом з людством. Незмінним лишається лише її мішень — страждання і стражденні. "Хвороба бідних", "хвороба в'язниць" — називати туберкульоз можна по-різному, але відхреститися від нього не вдається нікому, він усюди, де горе, біль і зламана воля, навіть, якщо вони мешкають в палаці. То не СНІД: "користуйся презервативом, уникай випадкових зв'язків" і за умови, що тобі випадково не переллють заражену кров, не захворієш. Щоб уберегти ся від туберкульозу, чи не найголовніше — не піддаватися нещастям, не дозволяти депресії оволодіти собою. А щоб уберегти нас від зараження — треба зменшити кількість носіїв інфекції, себто доречно поліпшити виявлення хвороби, і забезпечити її ефективне лікування. Саме в цьому збирається допомогти Міністерству охорони здоров'я України проект Тасіс.

ПІЛОТНИЙ ПРОЕКТ

Головним підрядником у виконанні проекту обрано дві поважні голландські установи: Королівський інститут тропічної медицини (KNT: www.kit.nl), заснований 1910 року, і Нідерландську королівську асоціацію туберкульозу (KNCV: www.tuberculose.nl), засновану 1903 року. З нашого боку, крім міністерства, з голландцями співпрацюватиме Київський міський туберкульозний диспансер; бо проект націлений саме на Київ — тут солідна база, і головне — місцева влада готова допомагати. А вже залежно від перших результатів, досвід поширюватимуть на всю Україну.

Перш ніж зупинитися на суті проекту, варто нагадати, що програма Тасіс — це

програма Європейського Союзу, яка передає так званим новим незалежним державам, головним чином, уміння, досвід, "ноу хау", а не гроші чи гуманітарну допомогу. Звісно, певні кошти на технічне забезпечення проекту передбачені, але більша частина фінансування буде спрямована саме на те, щоби "показати як".

"DOTS" ВИЛІКУВАВ МЕНЕ, ВІН ВИЛІКУЄ Й ТЕБЕ!"

Виконавчий директор проекту доктор Епко Гаскер повідомив, що має на меті допомогти українському уряду запобігти поширенню туберкульозу шляхом запровадження рекомендованої ВООЗ стратегії. І хоча слово "DOTS" на презентації не прозвучало (можливо, щоб не провокувати передчасних дискусій), але стратегія Всесвітньої організації охорони здоров'я в боротьбі з туберкульозом полягає саме у якнайширшому запровадженні методу "Direct Observed Treatment Short-course", що за змістом приблизно означає "прискорений курс амбулаторної терапії під наглядом".

Стратегія "DOTS" нагадує загальну мобілізацію, тому неможлива без відповідного наказу і дієвої допомоги з боку влади. На ділі вона складається з таких базових елементів: масоване виявлення хворих шляхом дослідження під мікроскопом мазка мокроты; контрольоване амбулаторне лікування упродовж 6-8 місяців, при якому кожна призначена пігулка вживається під наглядом медпрацівників або залучених добровольців; аналіз результатів ефективності лікування на базі стандартизованого обліку і звітності. Зрозуміло, що зрив постачання медикаментів або необхідного лабораторного обладнання, як і збій будь-якої іншої ланки цього ланцюжка зведе нанівець усі попередні зусилля.

Стратегія "DOTS" дуже добре зарекомендувала себе у відсталих країнах Африки й Азії. Однак Україна — зовсім інший випадок. Вже при першому знайомстві "ми були вражені, — каже доктор Гаскер, — кваліфікацією і мужністю медичного персоналу". Мало того, у нас сформувалася своя система протитуберкульозної служби, яку важливо не зруйнувати. І ще, як зауважує професор В.М.Мельник (www.ifp.kiev.ua/doc/pe-ople/tuberculosis), критерій викликування у ВООЗ та в Україні різні: за даними ВООЗ, викликуванням вважається припинення бактеріовиділення, навіть тоді, коли у легенях хворого ще залишаються каверни; українські ж лікарі викликуванням вважають не тільки припинення бактеріовиділення, а й загоєння каверн. Тож варто, мабуть, як і в усьому, "і чужого научатись, і свого не цуратись".

Міжнародний рух "Stop TB" (www.stopTB.org) оголосив 24 березня 2003 року Всесвітнім днем боротьби з туберкульозом, а його девізом — упевненість в успіху "DOTS": "DOTS" вилікував мене, він вилікує й тебе! Най буде так.

* Указ Президента України № 643/2001 від 20 серпня 2001 року "Про національну програму боротьби із захворюванням на туберкульоз на 2000 — 2005 роки".

ЄВРОПЕЙСЬКА КОМІСІЯ ВПЕРШЕ ПРИЙНЯЛА НА РОБОТУ УКРАЇНЦЯ

Європейська Комісія з приємністю повідомляє, що з 1-го грудня 2002 року Ігор Светлов, український ядерний інженер, був прийнятий на роботу в якості наукового координатора в Генеральний Директорат "Спільний Дослідний Центр" в місті Петтен (Нідерланди). Він переміг у спеціальному конкурсі, оголошеному Міністерством палива та енергетики України на заміщення цієї посади. І.Светлов працюватиме у Відділі технічної та наукової підтримки програм ядерної безпеки Тасіс/Фаре і сприятиме виконанню проектів ядерної безпеки Тасіс в Україні.

Ігор Светлов закінчив Ленінградський політехнічний інститут за спеціальністю інженер-енергетик та отримав другу вищу освіту в галузі ядерної енергетики у Обінському університеті атомної енергетики. Впродовж останніх шістнадцяти років Светлов працював як професійний інженер-атомник та керівник на Запорізькій АЕС в Україні.

Вперше Європейська Комісія запропонувала роботу громадянину України, це свідчить про тверді наміри Європейського Союзу та України й надалі розвивати плідне співробітництво в ядерному секторі.

ЄВРОПЕЙСЬКА КОМІСІЯ: НОВЕ ЗАПРОШЕННЯ ДО ПОДАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ

Європейська Комісія оголосила нове запрошення до подання пропозицій на Програми Тасіс з партнерства в інституційному розвитку в галузі підтримки громадянського суспільства та місцевих ініціатив (бюджет Тасіс на 2002 рік). Це запрошення стосується також України, якій надається 3 мільйони євро.

Види діяльності, географічні рамки та тривалість проекту:

Програма спрямована на сприяння розвитку громадянського суспільства та місцевих ініціатив. Вона була створена для підтримки процесу інституційного розвитку для успішного переходу до ринкової економіки, укріплення принципів демократії та громадянського суспільства, а також встановлення верховенства закону шляхом партнерського співробітництва між неурядовими організаціями, місцевими та регіональними владами або неприбутковими професійними організаціями з Європейського Союзу, з країн Тасіс (включно й з України), а також з країн, які отримують допомогу в рамках програми ФАРЕ. Загальна сума коштів, виділених для цієї програми для усіх країн Тасіс, становить 11 700 000 євро. Україні надається 3000000 євро.

Термін виконання проекту від 18 до 24 місяців. Надаватимуться гранти в сумі від 100000 до 200000 євро. Європейська Комісія профінансує максимум 80% загальної вартості проекту. Заявники та партнери мають забезпечити фінансування щонайменше 20% загального бюджету.

Хто може подавати заявку?

1. Неурядові організації, такі як асоціації охорони здоров'я або соціальному секторі, спілки споживачів, інші спільноти, групи захисту довкілля, тощо.
2. Місцеві та регіональні органи влади, такі як міста, муніципальні органи, області та регіони
3. Неприбуткові професійні організації, як асоціації малих та середніх підприємств або підприємців, торгові палати, професійні асоціації та спілки.

Заявка на проект має відображати партнерство між НУО, місцевими та регіональними органами влади або неприбутковими професійними організаціями з Європейського Союзу, України та країн, які отримують допомогу в рамках програми ФАРЕ.

Термін подання заявок: 4 квітня 2003 року, 16:00 (центральноєвропейський час). **Передбачається, що результати оцінки будуть відомі у вересні 2003 року.**

За додатковою інформацією, інструкціями для заявників та апіляційними формами звертайтеся до сайту Представництва Європейської Комісії в Україні: www.delukr.ccc.eu.int або до сайту "EuropeAid": <http://europa.eu.int/comm/europeaid/cgi/frame12.pl>.

Контактна особа в Представництві Європейської Комісії в Україні — Мігель Магро: miguel.magro@cec.eu.int, тел. (044) 462 00 10.

НОВИЙ КОНКУРС ПРОЕКТІВ У СФЕРІ ПРИКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Європейський Союз надає фінансування у розмірі 6.7 млн. євро

Програма Європейської Комісії з прикордонного співробітництва Тасіс оголосила новий конкурс проектів в рамках механізмів фінансування малих та мікро проектів (SPF та MPF). **Кінцевий термін подання проектних заявок — 21 березня 2003 року.** До спільної з партнерами із сусідніх країн Центральної Європи та країн-членів ЄС розробки проектних пропозицій та участі у конкурсі запрошуються місцеві та регіональні органи влади прикордонних регіонів Білорусі, Молдови, Росії та України. До 200 000 євро (що становить 80% сумарної вартості проекту) надається з розрахунку на один проект тривалістю 18 місяців.

Програмою з прикордонного співробітництва, яка працює з 1996 року, підтримуються спільні заходи та ініціативи на кордонах між Білоруссю, Молдовою, Російською Федерацією та Україною з одного боку, та їх сусідами із Центральної Європи, а також Європейського Союзу — з іншого. Програма також сприяє тіснішому співробітництву і взаємній інтеграції на локальному рівні шляхом фінансової підтримки у формі грантів на виконання проектів.

Проекти націлені на пріоритетні сфери співробітництва, а саме: **місцевий економічний розвиток, ефективне використання довкілля та енергоресурсів, адміністративна реформа та соціаль-**

ні програми, та охоплюють такі види діяльності, як навчання, передача спеціальних знань та "ноу-хау", місцеві дослідження та поширення передового досвіду.

Детальнішу інформацію, а також бланк заявки на проект, вичерпні вказівки щодо її заповнення та роз'яснення відповідних вимог, можна отримати на сайті Програми малих проектів з прикордонного співробітництва Тасіс (Tacis CBC SPF) за адресою: www.europa.eu.int/comm/europeaid/projects/tacis_cbc_spf/index_en.htm, або в Офісі Співробітництва ЮропЕйд (EuropeAid Cooperation Office) надіславши запит факсом (+32 2) 299 47 01 або на електронну адресу jacques.van-de-moortele@cec.eu.int.

ЄВРОПЕЙСЬКА ТА УКРАЇНСЬКА МОЛОДЬ ПРО МАЙБУТНЄ ЄВРОПИ

Україна ще досить далеко відстоїть від повноцінної інтеграції в Європу. Незважаючи на велику кількість рамкових документів, угоду про партнерство та безліч стратегій, що вже є на нинішньому етапі, наш поступ в ЄС залежатиме від дій наступного покоління українців та їх досягнень. Наразі лише

Європу не буде створено в одну мить і за єдиним планом. Її буде збудовано шляхом конкретних досягнень, які спочатку де факто створять солідарність.

Роберт Шуман
"Декларація Шумана"
Париж, 9 травня 1950

формується новий тип молодого українця — цілеспрямованого, освіченого, успішного, європейського. Саме для формування європейського світогляду української молоді було створено молодіжну організацію "Євроклуб" при Українському соціолого-освітньому жіночому центрі (УСОЖ). Організація, що вже два роки веде свою діяльність серед студентства, організовуючи обговорення, круглі столи, семінари, навчально-розважальні програми, вирішила, за принципом краще один раз побачити, ніж сто разів почути, відрядити маленьку делегацію в саме серце Європи, її політичний центр — Брюссель.

Наш візит було організовано за підтримки парламентської фракції "Європейський вибір", яка опікується організацією та сприяє всім нашим починанням, а також Українського соціолого-освітнього жіночого центру, завдяки якому ми маємо змогу збиратися та втілювати всі свої проекти. Метою візиту було встановлення контактів, що є дуже важливим для подальшого розвитку "Євроклубу" та його участі в європейському молодіжному русі. Завдяки Делегації Європейської Комісії в Україні ми встановили контакт з центральним офісом Європейського молодіжного форуму, що об'єднує понад 90 міжнародних молодіжних організацій по всій Європі та є консульта-

тивним органом з питань молодіжної політики при Раді Європи. Нас радо прийняли Керол-Енн Морріс, координатор з питань організації тренінгів, та Крістіан Месет, який займається політичними питаннями і тісно співпрацює з Європейським молодіжним конвентом, що обговорює проблеми політичного майбутнього Європи. До речі, зустріч з Крістіаном була особливо важливою, адже перед поїзdkою, на зборах координаційної ради "Євроклубу" було вирішено по поверненню провести круглий стіл "Європейська Конвенція та майбутнє Європи". Це питання зараз актуальне у Брюсселі і молоді бере справді активну участь в обговоренні політичної трансформації ЄС та подальших завдань об'єднання. В Україні цей досвід був би корисним, якби молоді люди залучалися до публічних обговорень політичного майбутнього країни та її інтеграції в Європу. Молоді європейці не бояться виклику розширення ЄС, вони оптимістично сприймають можливе включення східноєвропейських країн до Союзу і виступають за поглиблення політичного зближення між країнами Європи. Що нам було особливо приємно: вони, хоч і не дуже позитивно оцінюють діяльність українського керівництва на цьому етапі, довіряють молодим українцям і покладають на наше покоління великі надії. Можливо, це початок великої співпраці...

Інша зустріч з головою департаменту зовнішніх зносин Антверпенської торговельної палати Яном Борреман-

сом та почесним консулом України в Антверпені Крістіаном Стоопом переконала нас в тому, що серйозні європейські бізнесмени вірять в доцільність економічного зближення Європи і впровадження євро.

Ми провели багато зустрічей, побачили багато міст, були вражені красою Бельгії, ритмом її життя, і відітали з надією, що наші маленькі починання та досягнення нашого покоління колись приведуть до того, що в Брюссельському районі, де розміщено офіси Євросоюзу, майоритиме і український прапор...

Надія Лубніна
президент молодіжної організації
"Євроклуб" при центрі УСОЖ

В Генті: зліва направо Надія Лубніна — президент молодіжної організації "Євроклуб", Віталій Лемець — віце-президент, Тамара Герман — координатор з питань культури, Валентин Савицький — координатор з політичних питань

ВСІ ПРЕМІЇ

ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КІНОАКАДЕМІЇ

П'ятнадцята церемонія вручення нагород Європейської кіноакадемії традиційно проходила на початку грудня, і вперше — у Римі. Її триумфатором став знаменитий іспанський режисер Педро Альмодовар. У нього і його фільму "Поговори з нею" — аж п'ять нагород! Іспанську стрічку визнано кращим європейським фільмом, а її постановника — кращим європейським режисером, та ще віншовано за кращий сценарій. Окрім трьох основних нагород Педро Альмодовар отримав іще два дуже приємні призи — від глядачів, що назвали його кращим режисером, а виконавця з його фільму Хав'єра Камару — кращим актором.

Ця картина, що грається з театральною естетикою (на сцені й поза нею), розповідає про те, як двійко чуйних чоловіків (сентиментальний журналіст і дещо прищепуватий санітар) доглядають коханих, які перебувають у коматовому стані. На смак це кіно — гірко-солодке, за задумом — нагадує суміш сіропу з гексогеном.

До речі, варто пригадати, що на першій (1988 року) церемонії вручення єврокінонагород саме Альмодовар отримав премію як кращий молодий постановник за фільм "Жінки на межі нервового зриву". Також тоді кращою було визнано актрису з цього фільму Кармен Мауру. А три роки тому стрічка Альмодовара "Все про мою матір" отримала три нагороди від рідних кіноєвропейців. Іспанія висунула картину "Поговори з нею" на здобуття "Оскара" в номінації "кращий іноземний фільм".

Серед претендентів на головні нагороди також вважалися фільми Романа Пол'янского "Піаніст" (переможець останнього Каннського фестивалю) та "Людина без минулого" фіна Акі Каурісм'які, що теж мав поважні відзнаки в Канні. Але тільки оператора картини Пол'янского визнано кращим. Стрічка Каурісм'які — взагалі без нагород.

Не обійшлося цього року й без скандалу. Російський режисер Александр Сокуров протестував проти включення до номінації Тільмана Бюттнера, німецького оператора свого фільму "Російський ковчег" (Німеччина-Росія), а також себе як режисера. Річ у тім, що Бюттнер не щільно упорався з роботою. Натомість Сокуров був не проти номінування стрічки як кращого фільму і навіть висунув ультиматум: "Якщо Академія не визнає можливість дослухатися до позиції автора, я буду вимушений публічно заявити про неможливість свого перебування у складі Академії". Не визнала. Сокурову відповіли: "Ми дотримуємося тієї думки, що раді Європейської кіноакадемії і членам Академії вільно вирішувати, кого вони хочуть номінувати... Скасувати дві номінації по цьому фільму вже неможливо". Між іншим, вісім років тому рішенням Академії його ім'я Сокурова внесено до списку 100 кращих режисерів світу...

Найкращий фільм - 2002

"Поговори з нею" / *Hable con ella* (Іспанія, режисер Педро Альмодовар).

Найкращий режисер - 2002

Педро Альмодовар, "Поговори з нею".

Найкращий актор - 2002

Серджо Кастеллітто, "Прекрасна Марта" / *Bella Martha* та "Година релігії" / *L'Ora di Religione*

Найкраща актриса - 2002

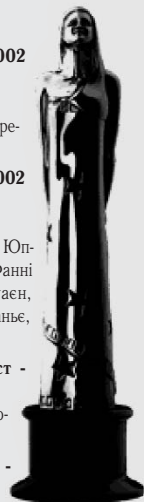
Акторський ансамбль у фільмі "8 жінок": Катрін Ден'єв, Ізабель Юппер, Емманюель Беар, Фанні Ардан, Вірджині Ледуан, Даніель Дар'є, Людвін Саньє, Фірмін Рішар.

Найкращий сценарист - 2002

Педро Альмодовар, "Поговори з нею".

Найкращий оператор - 2002

Павел Едельман, "Піаніст".

Європейське досягнення у світовому кіні - 2002

Вікторія Абріль — актриса (Іспанія)

Приз кінокритиків - 2002 Prix FIPRESCI

"Солодкі 16 років" / *Sweet Sixteen* (Велика Британія, режисер Кен Лоуч)

Премія "Міжнародний екран"

(фільми, зняті за межами Європи): "Божественне втручання" / *Yadon ilahaeyya / Divine intervention* (Франція-Марокко-Німеччина-Палестина, режисер Еліа Сулейман).

"Європейське відкриття"

(премія Фассбіндера): "Гикавка" / *Hukkle* (Угорщина, режисер Георгі Палфі).

Найкращий документальний фільм,

приз каналу "Arte": "Бути й мати" / *Etre et avoir* (To Be And To Have), (Франція, режисер Нікола Філібер)

Найкращий короткометражний фільм:

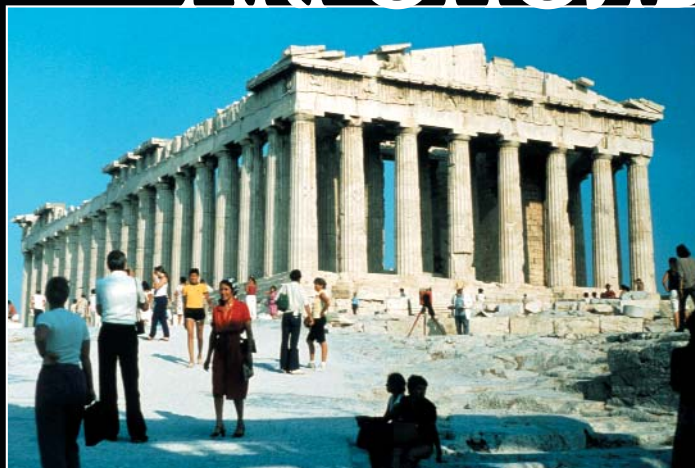
"10 хвилин" / *10 Minuta* (10 Minutes) (Боснія і Герцеговина, режисер Агмед Імамовіч)

Національний кінопортал KINOKOLO.UA: енциклопедія українського кіна, щоденні кіноновини і статті, інтерв'ю, зйомки, сценарії, кінопрем'єри, всі українські кінотеатри, інформація про партисне кіно на відео і ТБ, фотогалерея, щотижневий кіноконкурс, форум, електронна версія всіх чисел часопису екранних мистецтв KINO-KOLO до 2002 року.

АТЕНСЬКИЙ АКРОПОЛЬ

Люди присвятили цей пагорб Атені ще за часів егейської культури — кілька тисячоліть тому. За легендою бог Посейдон і богиня Атена сперечалися за право дати своє ім'я місту. Перемогла Атена, подарувавши людям оливкове дерево.

Зруйнований персами, архітектурний ансамбль Акрополя знову збудував славнозвісний Фідій у V столітті до Різдва Христового — за "золотої доби" елліністичної культури. До наших днів Акрополь дожив уже дуже ушкодженим, але, як і раніше, вражає неповторною красою і величчю.

Саме тут, біля підніжжя Акрополя, 16 квітня 2003 року відбудеться історичне підписання угод про вступ до Європейського Союзу десяти нових членів. І можна сподіватися, що богиня мудрості, науки і мистецтва освятить цю подію своєю незримою присутністю.

Представництво Європейської Комісії в Україні
10, вул.Круглоуніверситетська, Київ 01024. Тел. (044) 462 00 10.
www.delukr.cec.eu.int Ел. пошта: press@delukr.cec.eu.int